

עטרת שלום

עלוך שביעי שעי' מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת כי תבא

בס"ד, עטי"ק פרשת כי תבא
י"ז אלול תשע"א – שנה ב' גליון פ"ח

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצי"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
8:00	7:20	6:09	7:57	7:22
7:57	7:22	6:24	8:15	7:43
8:15	7:43	6:46	8:18	7:46
8:18	7:46	6:49		

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וְעִנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי הוֹי"ה אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי וְעָרִיךָ אֲרָמִי אֲבִד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְדַּל שָׁם בְּמַתִּי מִעַט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עֵצוּם וְרָב (כו ה).

לעיל. וזהו 'והיה כי תבוא אל הארץ אשר הו"ה אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה' היינו שאם אתה רוצה שיהיה תיקון וישיבה להשכינה הקדושה הנקראת ארץ, הוא ע"י 'ולקחת מראשית כל פרי האדמה' שתקח לתקן הווי"ן מיני מחשבות בסוד 'מראשית', שהם מ'כל פרי האדמה' מחלקי השכינה שצריך אתה לתקנם. וגם מרמזי תיבת 'מראשית' לומר שאיך שהוא המחשבה הראשונה בתחילת היום במחשבות קדושות, כן יתהלך כל היום במחשבות קדושות.

וממשיך התורה לומר 'ושמת במנא' היינו 'במנא' בנ"י שם ס"ג בחינת בינה, שהוא השורש של כל המחשבות, וזי"ן ימי הבנין, היינו שצריך לעלות כל הווי"ן מיני מחשבות לבינה עילאה אם הבנים, ששם נעשה התיקון להם, כמבואר ממרן האר"ז"ל (עין חיים שער התיקון פ"א) עי"ש.

'ובאת אל הכהן' היינו שאם האדם רואה שאינו יכול לתקן לבד, אז הוא צריך לבוא לצדיק, ואז 'ולקח הכהן המנא' היינו 'המנא' בנ"י שם אדנ"י בחינת השכינה, שהצדיק יתקן לך את כל חלקי השכינה השייכים לך, ואז 'ושמחת בכל הטוב' שהכול יתהפך לך לצד הטוב. ומוזה יתמשך עליך כל מיני השפעות טובות אמון.

(רעוא דרעוין תש"ס לפ"ק)

את עצמו, וניצוח, והודיה, ויסוד לשון התקשרות, ובכל מחשבה רעה מחיה ח"ו את הווי"ן עממון. כגון אם רואה דבר כזה שיש לו פחד ממנו, יאמר מה יש לי לירא מפני דבר כזה הלא הוא אדם כמוני, ומכל שכן לפני בהמה וחיה, ויחשוב היאך שהוא יתברך שמו לירא מתלכש בדבר כזה, וכמה יש לי לבבו ויבא עד לעפר ויביא זאת המחשבה למדת און, ואחר כך אל עולם היראה.

לפי"ז יש לומר שזהו ענין מצות הבאת ביכורים הבא 'מראשית כל פרי האדמה' בחינת מחשבה שהוא ראשית לכל המעשים כמבואר בתיקו"ז (תיקון ס' צג:), שצריך האדם לתקנם ולעלותם. ולכך פירש רש"י שמצות ביכורים הוא בדוקא מווי"ן המינין שגשבתחה בהן ארץ ישראל, לרמז לזי"ן מיני מחשבות שיש לאדם שצריך לעלותן. ולזה אומר בהבאת ביכורים 'ארמי אבד אבי' כי 'אבי' הוא בחינת מחשבה, ו'ארמי' שהוא בחינת אחוריים מרמז לצד הרע שיש בזי"ן מיני מחשבות שבאים להאדם.

ולזה מזכירים הענין של 'וירד מצרימה' כי הרי מבואר ממרן האר"ז"ל (שער הכוונות דרושי הפסח ד"ט) שעיקר גלות מצרים היה לסיבת פגם הדעת, שגלות מצרים היתה גלות הדעת. לרמז שעיקר תיקון העלאת המחשבות הוא ע"י הדעת, שנותן דעתו שיותר טוב שיתענג בעבודת הש"י כמבואר

צריך להבין מה נשתנה מצות בכורים שצריך להזכיר 'ארמי אבד אבי' יותר מבשאר המצות. ועוד צריך להבין מה ענין סמיכת ירדת מצרים לארמי אוכד אבי, הלא לא מפני לבן ירדו אבותינו למצרים. גם להבין למה מזכירין יציאת מצרים אצל הבאת בכורים. וגם להבין למה מצות ביכורים הוא בדוקא מווי"ן המינין שגשבתחה בהן ארץ ישראל כמבואר ברש"י. וגם איך שייך מצוה זו בכל אדם ובכל זמן, דהרי התורה היא נצחית.

והנראה בזה שהתורה הקדושה באה לפקוח עינים לבני האדם, לאשר האדם כל ימי חלדו יסוכבוהו במחשבות זרות, ובפרט בעת עסקו בתורה ובעבודת התפילה, וזה ידוע שאחד מהיסודות הגדולים שגילה מרן אלהי הבעש"ט הקדוש זי"ע (עין בעש"ט עה"ת בראשית אות לו, עמוד התפילה אות קה) היאך הוא הדרך להעלות כל המחשבות זרות הבאות להאדם בשעה שעוסק בתורה ותפלה, ואומר שצריך להעלותם בשורש המדה העליונה שמכוון אותו מחשבה זרה, והוא ע"י שיקשרם לבחינת הדעת, שנותן דעתו שיותר טוב שיתענג בעבודת הש"י ולא במקום המינופת.

דהנה יש זי"ן מיני מחשבות, נגד זי"ן ימי הבנין, ובכל אחת מהם יש בה צד הרע וצד הטוב, וצריך האדם לעלותם לצד הטוב, ואלו הם: אהבת הש"י ואהבת עבירות, ויראת הש"י ויראה רעה כגון שנאה, והתפארות שמפאר את הש"י ורעה שמפאר

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

**וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹיִ"ה אֱלֹהֶיךָ
נָתַן לָךְ נַחֲלָה וִירֵשְׁתָּהּ וַיְשַׁבֵּת בָּהּ (כו א).**

אפשר לומר 'והיה' אין והיה אלא שמחה כדברי חכמינו ז"ל (ב"ר מב ג). 'כי' כדברי רבינו הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זצלה"ה, ש"כ' נוסריקון כנסת ישראל. היינו שאז תזכה להשראת השכינה הקדושה הנקראת כנס"ת ישראל, כי אין השכינה שורה רק מתוך שמחה כנודע (שבת ל:). 'תבוא אל הארץ' מרמז על דעת' כנודע, כי דעת הוא זוג ודביקות כדכתיב (בראשית ד א) 'ואדם ידע', שתזכה להתחבר בשכינה הקדושה שנקראת ארץ. 'אשר ד' אלקיך נתן לך נחלה' כדכתיב (שמות כה ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' בתוכו לא נאמר אלא בתוכם (אלשיך שמות לא יג), כי השראת השכינה הקדושה הוא בלב כל אחד ואחד. וזה 'אשר' נוסריקון ראש שכינת אל, והוא 'אשר ד' אלקיך נתן לך נחלה' אצל כל אחד ואחד והיה הנחלה. כי 'נחלה' נקרא בית המקדש כדכתיב (דברים יב ט) 'כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה' מנוחה זו שילה, נחלה זו ירושלים (רש"י שם). וזהו 'לך נחלה' כי הצדיקים נקראים 'מקדש אדני כוננו ידך' (שמות טו יז) מי הם 'מקדש אדני' היינו הצדיקים, 'כוננו ידך' בשתי ידיו כביכול, כמבואר ברש"י הקדוש, 'וירשתה וישבת בה' שאינה פוסקת עולמית כמו ירושה.

(פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

**יֵצֵו הוֹי"ה אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ וּבְכַל
מִשְׁלַח יָדְךָ וּבְרַבֵּךָ בְּאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹיִ"ה אֱלֹהֶיךָ
נָתַן לָךְ (כח ח).**

רצה לומר לעיל כתבתי בשם רבינו אלקי מרן האר"י זלה"ה (פע"ח שער הלול פ"ג) ש'יצו' הוא לשון חיבור ודביקות. לזה אמר 'יצו הוי"ה' ב"ה. 'אתך את הברכה' שלא ינתקו ממך לעולם. והברכה חל עליך לעולם ועד. 'באסמך' עולה סמא"ל הרשע, שכל כך יברכך הקב"ה בברכה גדולה כזו, כבני חיים ומוזנא, שאפילו הם"מ יסכים לזה, כדאיאת כיוצא בו בשער רוח הקודש (תיקון ג' י:). כל האדם שיכול לקיים בעצמו מה שאמר הכתוב על כן עלמות אהבוך (שה"ש ג א), כמ"ש רז"ל (עבודה זרה לה:). אל תקרי עלמות, אלא על מות, שאפילו מלאך המות נקרא אוהבו של הצדיק הזה ע"ש. והוא 'יצו ה' אתך באסמך' שהם"מ ג"כ לא מקמרג על הברכות הנתונים לך. 'ובכל משלוח ידך' ר"ל בכל מקום שתפנה ותשלח ידך תצליח את דרכך. ולא עוד 'וברכך בארץ' שכל הארץ שיש בה בני ישראל הקדושים יבורכו ג"כ עבודך ומכחך. 'אשר ה' אלהיך נתן לך' בסוד הקב"ה גזור וצדיק מבטל, צדיק גזור והקב"ה מקיים (מועד קטן טו:), חיים, חיי נחת, חותם חיים לנו ולכל ישראל אמן.

(בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

הרע גמור, הנקרא בכאן 'השמדך' (לעיל פסוק מה) השמד והרע והכליון שנדבק בך, ואתה צריך להשמדו וליכלול הטוב שבו בנפש השכלי שלך, ואם עדיין רע גמור מעורב והוא בתוקף שלא נתיישר עדיין, אזי הוא מתגבר במחשבות רעות והתלהמות חיות של ניאוף והרהורי זנות ושמות, והחיות של הטמא הזה נדבק במרכבה טמאה של הס"מ, עד שיתיישר בתשובה ובתענית ובדמעות ובלב נשבר, אזי (תהלים עח אט) 'רוח הולך ולא ישוב' לעולם, כי יעיד עליו יוצר בראשית (רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ב) שהסיר את הרע לגמרי ולא ישוב לכסלה, נתמחר ונתקדש קדוש קדוש.

וכל זה תבין מן ענף שהאדם התופס בו בקצהו ומגענע בכח, אזי מגענע כל האילן בהכרח, וכן מן החוט שמדברין בו בנועע בקצהו המבואר לעיל, ומכל שכן בענין קדוש שלמעלה, החוט היוצא מן האבן הטוב 'די מטורא אתגורת אבן די לא בידין' (דניאל ב מה. מן ההר נכרת אבן מעצמה אשר לא בדי אדם), ואמנם לא יתנועעו השרשים במחשבת האדם התחתון, וזלתי בהיותו ראוי שדרכו לשמור מחשבתו מאל זר ונכר, ודרכו להיות מחשבתו במחשבות טהורות כל חד לפום חילו, ואז ראוי להמשיך אור עליון על עצמו ונפשו השכלי.

כי בשמחה העולה מן נפש המשכלת על ידי קיום מצות רצון בוראו, אזי גם הם ימשיכו עליו אור וחיות אלהות, והוא ממשיך עליהם חיות חדש, והתחדשות המוחין והחיות, אבל אם מחשבתו איננה טהורה ואין בו יכולת להמשיך על השרשים שלמעלה אור וחיות, גם הם לא יחשיבוהו כלל, ולא יתרצו להתקרב אליו לעזור לו להמשיך מחשבתו למעלה, ולהמשיך עליו אור וחיות של תורה ומצות, כי מחשבתו הכל ואין בו מועיל ונשאר בחשכות לומד תורה משפה ולחוץ לקנטר, עושה מצות אנשים מלומדה (ישעיה כט יג).

ואז 'ועבדת את איביך' כמו שביאר מורי ורבי מוה"ר אברהם יהושע העשיל ממעזיבני 'את נאקת בני ישראל אשר מצרים' (שמות ו ה) מצר ביסורין, 'מעבדים אתם' לאל עליון, כידוע דבריו הקדושים (אזהב ישראל פ' וארא), עיין בדגל מחנה אפרים (פ' וארא), והוא עונש 'ועבדת את איביך אשר ישלחנו' את הרע גמור שבו, אל שאול תחתית, בעת שהוא יתברך 'היה בך' אזי כח הקדושה, אז הרע נגרש ונשתלח לעזאזל, כי 'הוה' והקדושה ש'בך ישלחנו' ויגרשנו ויכניע אותו.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

**תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת הוֹי"ה אֱלֹהֶיךָ
בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לִבָּב מְרֹב כָּל. וְעֲבַדְתָּ
אֶת אִיבֶיךָ אֲשֶׁר יִשְׁלַחְנוּ הוֹי"ה בְּךָ וּגְו'
(כח מז-מח).**

מבואר בדברי מרן האר"י (שערי קדושה ח"ב ש"ד), שעבודה ותורה ומצות צריכין להיות באור רב, ובשמחה ובטוב לבב, ובהארות אור אין סוף, כי הנפש והנשמה הוא כמו ענף ארוך מאוד, מתפשט חוט מן השורש הדבוק בעץ החיים אילן עליון, והוא מאיר ומתפשט עד גוף האדם, ואותו הקו וחוט נמשך תמיד מן אור אצילות עד לב האדם התחתון, ובכל תנועה ותנועה שעושה למטה לטוב ולמוטב, הכל נירשום למעלה.

וקח לך משל, ממה שנתחדש היום בזמנינו החוט, שמדברין בו ממדינה למדינה, בהגיע אותו כאן, על ידי סגולת אבן המושך ברזל, יניע צד השני עד רכבות אלפים פרסאות כרגע אחת. וסגולה זאת נמשך מסגולת החוט שבלב אדם המגיע עד כסא הכבוד, ובהיות אדם הושק לעלות אל שורשו בנקל לו, כי עולה אור מחשבתו בלב שמח מן התורה, והיא נקרא מושכל מן המשכיל, שהוא הנפש השכלית שבאדם כלולה מן רמ"ח אברים מצות ומשם"ה גידים, והוא המשכלת במחשבתה להגיע עד השכל עצמו שהוא השורש עליון אשר לנפשו, ועל ידי החוט מתדבקים ונעשין אחד על ידי ההשכלה עצמה, שהוא השפע ואור וחיות אלהות היורד מן השכל עליון אל נפש המשכלת, ומתדבקים יחד ונעשה בריה חדשה, ונתבטל גם מן הגוף כל היסורים, וכל המדות רעות, קנאה שנאה נקימה נטירה כעס גאווה תאוה, כי נעשה ממש בריה חדשה, ולב רחב, ושמת, מלא חיות, ואור.

וכל זה על ידי השכלה שהוא השפע הנמשכת מן השכל אל המשכיל, והמושכל וההשכלה, שהוא השפע וחיות אור אין סוף המחיה את הכל, והוא אור ממש בתענוג והרחבה גדולה, והוא נקרא ונגמור על ידי מחשבת אדם לטובה, כי לא דבר רק הוא המחשבה, וכל עניני כוונת התפלה ומחשבות טובות והרהורי אדם הטובים, הם מנפש הטובה המשכלת, המעוררת לדבק נפשה בקונה על ידי חוט הקדוש, שמשורש מחצוב הנשמות כסא הכבוד, ונדבקין על ידי יחוד ואור וחיות ההשכלה והמושכל. על זה נאמר 'אתם הדבקים' (לעיל ד ד).

כן יוצא מנפשו הרעה והטמאה שכנגדה של נפש המשכלת, אם עדיין לא נודככה להסיר ממנה

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרא זי"ע

חייב הנחת תפילין ר"ת. סימן לד' (וב)

רבינו האריך בזר זהב (סק"א) בענין חייב הנחת תפילין ר"ת, ומקדים להביא את סדר השתלשלות וקביעת הפסק הלכה לדורות, ונביא בעזרה"ת בכל גליון ענין אחד מדבריו.

ענף אחד בכללי תורה שבע"פ

מותרת ובניהם כשרים לכל ישראל.

ואמרו לי שאיתא בתשובת גאון אחד^ד, על אנשי הודו ששאלו ממנו שיש שם מדינה שגלו שם בבית ראשון והם מייבמין צרת הבת כפי קבלתן מהר סיני אם מותר לשדך עמהם, והשיב דמותר שאין כאן צד ממזרות חלילה בהוראה שניתנה מהר סיני מאל חי.

ומה שאמרו בגמרא (שם יד.) 'דמודעי להו ופרשו'^ה, מדת חסידות שנו כאן ולא מעיקר הדין, משום לזות שפתיים דעמא דארעא. וכל שיטת הבבלי הולך על שורש שבית הלל היו רובא אלא שבית שמאי מחדדי טפיל'^ו, ואין זה דין ברור ואפשר שבית הלל חולקין על כלל זה, אבל אם שניהם קבלו מרבים כרבי אליעזר בכורתין עצים (שבת קל.) וכיוצא בו, בודאי שניהם מודים זה לזה שזה יכול לעשות כדבריו וגם זה.

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

[בתכמה], הכא ב"ש מחדדי טפיל. ואי בעית אימא לאחר בת קול, מ"ד לא עשו דהא נפקא בת קול, ומ"ד עשו רבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול. ומ"ד עשו קרינן כאן לא תתגודדו, לא תעשו אגודות אגודות. אמר אביי כי אמרינן לא תתגודדו כגון שתי בתי דינים בעיר אחת, הללו מורים כדברי ב"ש והללו מורים כדברי ב"ה, אבל שתי בתי דינים בשתי עירות לית לן בה. אמר ליה רבא והא ב"ש וב"ה כשתי בתי דינים בעיר אחת דמי, אלא אמר רבא כי אמרינן לא תתגודדו כגון ב"ד בעיר אחת, פלג מורין כדברי ב"ש ופלג מורין כדברי ב"ה, אבל שתי בתי דינים בעיר אחת לית לן בה, וכו'. ת"ש אע"פ שאלו אוסרים ואלו מתירים, לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מב"ה ולא ב"ה מב"ש, אי אמרת בשלמא לא עשו משום הכי לא נמנעו, אלא אי אמרת עשו אמאי לא נמנעו, בשלמא ב"ש מב"ה לא נמנעו דבני חייבי לאוין נינהו [הנך דב"ה שהצרות נישאות לשוק בלא חליצה אפי' לב"ש דאמרי חליצה בעי בלאו בעלמא נינהו לא תהיה אשת המת ואין ממזר אלא מחייבי כריתות כדאמר' לקמן בהחולץ (טו.)], אלא ב"ה מב"ש אמאי לא נמנעו, בני חייבי כריתות ממזרים נינהו [כיון דצרת הבת פטורה המייבמה עומד באיסור אשת אח בכרת], וכי תימא קסברי ב"ה דאין ממזר מחייבי כריתות [אלא מחייבי מיתות ב"ד כגון אמו וחמותו וכלתו וכיוצא בהן וכל הנך דאיסור אחוה לית בהו מיתה], והאמר רבי אלעזר אע"פ שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות, מודים שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת, אלא לאו שמע מינה לא עשו, לא לעולם עשו דמודעי להו ופרשי [ב"ש לב"ה דעו שהמפסחה זו מצרת ערוה שנתייבמה באה ופרשו] וכו'.

ומעתה נדבר עוד ענף אחד בכללי תורה שבע"פ, שזה שאמרו במשנה (יבמות יג.)^א: 'לא נמנעו בית הלל מלישא נשים מבית שמאי ולא בית שמאי מבית הלל', מדין תורה כך הוא הלכה ברורה, דבית דינו של שמאי עשו על פי דת התורה מצוה רבה לקיים מצות יבום במה שיבמו צרת הבת, שהרי עשו על פי הוראת הסנהדרין ורבים מרבים עד בית דינו של משה רבינו, ובית הלל מודו שבית שמאי אינם עושים שום פגם בזה, וחלילה לצייר במחשבה שבית הלל יאמרו על בית שמאי אנשי עצתו של יוצר בראשית שהם בועלי ערוה ומרבין ממזרים, אלא בהכרח שבית הלל מודין שבית שמאי עושין כדת התורה ואין כאן ערוה ולא ממזרות אף לדעת בית הלל, ובודאי אם אחד מאנשי בית הלל יבוא על צרת ערוה חייב כרת ובניו ממזרים, אבל הם מודים שזה אסורה להם מקבלת רבן ורבן מרבן עד משה רבינו, ולבית דינו של שמאי

א. וז"ל המשנה שם: שש עריות חמורות מאלו מפני שנשואות לאחרים צרותיהן מותרות, אמו ואשת אביו ואחות אביו אחרות מאביו ואשת אחי אביו ואשת אחיו מאביו, בית שמאי מתירין הצרות לאחים ובית הלל אוסרים, חלצו ב"ש פוסלין מן הכהונה וב"ה מכשירין, נתייבמו בית שמאי מכשירין ובית הלל פוסלין, אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירין אלו פוסלין ואלו מכשירין, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי, כל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאין לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו.

ב. עיין בשו"ת בשמים ראש (המיוחס להרא"ש, סימן רכ) שהביא תשובה המיוחסת לרבינו ברוך ממגנצא, בינדון זה ע"ש.

ג. פרש"י - דמודעי להו - ב"ש לב"ה דעו שהמפסחה זו מצרת ערוה שנתייבמה באה ופרשו.

ד. כדי להבין דברי רבינו נביא לשון הגמ' ופרש"י: מי סברת עשו ב"ש כדבריהם, לא עשו ב"ש כדבריהם, ורבי יוחנן אמר עשו ועשו, ובפלוגתא דרב ושמואל, דרב אומר לא עשו ב"ש כדבריהם, ושמואל אמר עשו ועשו. אימת אילימא קודם בת קול [בעירובין בפ"ק (יג.) יצאת בת קול ואמרה הלכה כב"ה], מ"ט דמ"ד לא עשו, ואלא לאחר בת קול מ"ט דמ"ד עשו. אי בעית אימא קודם בת קול, ואי בעית אימא לאחר בת קול. אי בעית אימא קודם בת קול, וכגון דב"ה רובא, למ"ד לא עשו דהא ב"ה רובא, ומ"ד עשו כי אזלינן בתר רובא היכא דכי הדדי נינהו

עטרת תפארת

עבודות וסיפורים מרבותינו זי"ע

וְהָיְתָה מִמֶּשֶׁשׁ בַּצְּהָרִים כְּאֶשֶׁר יִמְשֵׁשׁ הָעוֹר בְּאֶפְלָה וְלֹא תִצְלַח אֶת דְּרָכָיִךְ וְהָיְתָה אֶךְ עֲשׂוֹק וְגִזְזוּל כָּל הַיָּמִים וְאֵין מוֹשִׁיעַ (כח כט).

להפריש דרכיו, כי בעת שעוסק בהכרח בעניני עוה"ז, הוא כופה את יצרו, ויש לו יסורים מענין כפיות יצרו בכמה דרכים, ועיקר עסקו וחיותו בעניני תורה ומצוות, אבל למו שזוכה לאהבה בתענוגים (שה"ש יז.), כל עניני עוה"ז מאוסין בעיניו, והוא עוסק בהם ביהודים להתענג על ה', ואין לו אלא לב אחד ודרך אחד להש"י. אבל מי שמשיג זה האור, יש לו הרבה מתנגדים עליו ומחלישין מאד את דעתו, והוא 'והיית אך עשוק' פרש"י ז"ל, בכל מעשך יהיה ערעור. שמערערין עליו עוי פניו שבדור ומצערין אותו הרבה, הם והרשים שלהם ערב רב, 'ואין' כשתבוא למדרגות און, שתהיה ממש אין בלי הרגש מכל זה, אוי 'מושיע' יבוא לך, וכלם יתהפכו לאוהבים אמיתיים.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרא)

פוליש, ועלה הריח בנפשך עד שאחוז בולמוס, וסיפר זה לתלמידו מורי דודי רבינו צבי מזידימשוב, ואמר בזה הלשון: משה ליב האט זיך דער מאנט נשמת כל חי של שבת, האט ער פיל מער תענוג ממש, [משה ליב נזכר מנשמת כל חי של שבת, שיש לו מזה הרבה יותר תענוג] ונתישבה דעתו. ואמר מורי דודי, שכל צדיק יש לו עולם בפני עצמו, יש שמרגיש זה בנשמת, ויש בקריאת שמע, ויש בתפלה, ויש בפסוקי דזמרא, ויש בתפילין, וק"ש.

ומי שהוא משיג זה הנועם והיוו והדר, עליו נאמר וְלֹא תִצְלַח אֶת דְּרָכָיִךְ כְּמַעַם יִצְחָקוֹ הַיְרֵדִי (תהלים ש"ב יט יח), כי מי שאינו משיג זה והוא צדיק גמור, צריך להבדיל

כאן נאמר ברכה גדולה, 'והיית' שיהיה לך הויה חדשה, אשר ת'משש' באור עליון הנקרא 'צהרים' אור צה אור מתוק וזו השכינה, תרגיש ממשות תענוג ואור בתורה ומצות שבע ממש, 'אשר' יתפעל 'ימשש העור' התאווה ההלך אחר תאות לבו בתאות עוה"ז, והוא מרגיש ממשות תענוג בתענוגי עוה"ז, כך תהיה אתה מרגיש ומתפעל ושבע מתענוגי התורה והמצוות, 'אשר' ימשש העור באפילה' של חשכות תענוגי עוה"ז.

ופעם אחת היה הצדיק הקדוש רבי משה ליב מסאסוב אצל שר אחד לפדות שבוי אחד, והוא עדיין לא מעם כלום באותו היום, והיה עומד שם בבית התבשיל הנקרא קעך, והעבירו לפניו תבשיל אחד שהיה שווי שמנה מאות גולדין

הרה"ק רבי יהונתן בן רבי נתן נטע אייבשיץ זצ"ל כ"א אלול תקכ"ד

תולדותיו

נולד בעיירה פינטשוב שבפולין בשנת תני"ו, לאביו הגאון רבי נתן נטע זצ"ל אב"ד אייבשיץ מגזע הימגלה עמוקות, ולאמו מרת שיינדיל בת הגאון רבי יהודה לייב צינץ זצ"ל אב"ד העלישיא ופינטשוב. בילדותו נתייחס מאמו ונשאר הנער לבדו עם אביו, ומכיוון שבצעירותו ניכרו בו כישרונותיו הגדולים, שכר אביו מלמד מיוחד רק בשבילו, האב הציע שילמד עם הנער מסכת ביצה, והמלמד טען כי מסכת זו קלה לעומת כישרונותיו הגדולים, פתח הילד בחכמה ואמר, צודק המלמד שמסכת ביצה קלה מדי, אבל ביצה אפשר שגם תהיה קשה תלוי איך מבשלים אותו. ב"יב מר חשוון תשי"ח נתייחס גם מאביו, אז לקח הנער מקלו ותרמילו וגלה למקום תורה, לעיר פרוסטניץ לשיבת הגאון מוהר"ם א"ש בעל היפנים מאירות, אשר קירבו כאב נאמן, ואף חגג לו את שמחת הכנסתו לעול המצוות וקנה לו את התפילין, אך לא ארכו לו הימים ובשנת תשי"ט עזב המוהר"ם א"ש את פרוסטניץ לעבר שידלצבאץ, ונשאר נער הבר מצווה שוב לבדו גלמוד וחסר כל.

נישואיו

רבים חפצו להכניס ספר תורה מפואר זה לתוך ביתם, ושמו הגדול נדף למרחקים, עד שהגיע לעיר בירת פיהם הוא פראג המעטירה, בבית משפחת שפירא רבני פראג כמה דורות, מראש המשפחה הגאון רבי בנימין זאב זצ"ל אב"ד ורי"מ מדינת פיהם, כשלאחריו מלך בנו הגאון רבי אהרן שמעון זצ"ל לאב"ד ורי"מ פראג, ולאחריו מלך הנכד רבי בנימין זאב זצ"ל, ולאחריו היה בנו הגאון רבי אהרן יחיאל זצ"ל, ולאחריו היה בנו הגאון רבי משה יצחק זצ"ל, שזכה לקחת אותו לחתן לבתו הרבנית מרת עלקלי. נישואיו התקיימה בעיר פראג, ונשאר לשהות בצללו הגדול של זקנו רבי אהרן יחיאל ובבית אבי זקנו רבי בנימין זאב, שם ישב על התורה ועל העבודה. כשפרצה בשנת תע"ג מגיפה בעיר פראג, ברח לעבר עיר המבורג, לבית אבי חמותו הקצין רבי מרדכי כהן, שהחזיק אותו ותמך בו, ושם התחיל לכתוב ספריו המפורסמים.

פראג

בסוף שנת תע"ד נסתלק מגיד מישרים דפראג הבירה הגאון רבי שמעון ריישר זצ"ל, ופרנסי הקהילה בחרו בו ושלחו לפניו שיחזור לפראג ולכהן פאר למגיד מישרים, עשרים וחמש שנים רצופות דרש דרש דברים היוצאים מן הלב והכנסים ללב, אפס קצחו ראה בספרו המפורסם 'יערות דבש'. בפראג הבירה היה ישיבה גדולה שבראשות הישיבה עמד הגאון רבי אברהם ברויזא זצ"ל, ולאחר הסתלקותו מילא מקומו באופן זמני עד שימצאו ראש ישיבה קבוע את הגאון רבי אברהם פאסילבורג זצ"ל, באחד הימים כששאל ראש הישיבה הזמני את תלמידיו קושיא חזקה בתלמוד ולא היה בפי אחד התלמידים מה להשיב, לפנות ערב הלכו תלמידי הישיבה לביתו של המגיד מישרים רבי יהונתן והציעו לפניו הקושיא, וענה לכל אחד ואחד תירוץ אחר על הקושיא, והיה בבוקר באו כל התלמידים לפני ראש הישיבה עם תירוץ אחר בפייהם, השתומם ראש הישיבה ושאל לתלמידיו פשר העניין, גילו לו שיד רבי יהונתן דבר, קרא ראש הישיבה לפרנסי הקהילה והודיעם שלפי דעתו לרבי יהונתן נאה המלוכה, ומלבד מגידות העיר הרי עומד ומשמש מעתה בראשות הישיבה, הישיבה תחת עינו של רבי יהונתן הגדיל עשרת מונים ואלפים מישראל השכימו לפתחו לחסות תחת צלו הגדול. חוץ מסדרי הישיבה היה לו גם חבורת יראים ושלימים שעסקו יחד בתורת הנסתר, וגם בו העמיד לגיונות תלמידים, והתפלל סדר התפילה בכוונות ונהג כמנהג המקובלים. בשנת תצ"ז

מבאר רבותינו

ולפעמים עובר על הצדיק מחלוקת מגילגול עבר, כמו שהיה לרבינו יהונתן הקדוש, שהיה נשמה גבוהה, ועמד על הצדיק מחלוקת כזה, להחליש דעתו ולשבור לבבו כאין לתקן, ומה שנכשול במחלוקת מרן הקדוש קודש הקדשים 'פני יהושע', יש בו ענין נפלא אין לכתוב, ישתבח שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שעוסק בכל רגע לתקן הנשמות, ב"ה ובי"ש חי וקיים לעד אמן.

(נתיב מצותיך לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א, נתיב התורה שביל הראשון אות ג)

אוהב שלום ורודף שלום, אפילו עם שונאיך הרודפין אחר חייך, הסגולה שתיקה ומיבעי רחמי, ואם הייתי בעת מחלוקת לרבינו יהונתן, הייתי אומר לו, שתוק ואל תענה, ולא יתבלבל מחשבתך הקדושה בדברי היתול ושחוק של אלו המצירים, בודאי היה נתבטל תיכף המחלוקת.

(נתיב מצותיך לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א, נתיב התורה שביל השני אות ב)

גאון עוזינו איש אלהים רבינו יהונתן, שזכה למדרגת גילוי אליהו, ושבתו מי ימלך, והלואי שאהיה עפר תחת כפות רגליו.

(נתיב מצותיך לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א, נתיב האמונה שביל השישי אות יא)

והרב הצדיק הקדוש רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זצ"ל, אמר על רבינו יהונתן שהיה גלגול של נשמת יהונתן בן גרשום בן משה רבינו עליו השלום, ויען כי היה בו ניצוץ מנשמת משרע"ה על כן הגביר חילים בתורה על חכמי דורו וגאונים זמנו, ויען כי יהונתן הנ"ל נכד משרע"ה, היה כהן לפסל מיכה (ב"ב קט: והיה צריך תיקון, על זאת נתגלגלה נשמתו ברבינו יהונתן ז"ל, שהרבי תורה ברבים לכפר עונו, ומחמת זה היה לו מחלוקת וכל ימיו כעס ומכאובים לכפר עוון הנ"ל.

(מפי הגאון רבי צבי הירש סג"ל הורוויץ אב"ד דרעזין זצ"ל בעמח"ס כתבי הגאונים, הובא בספר גדולת יהונתן שנדפס בשנת תר"ץ תולדות רבי יהונתן אייבשיץ ח"ב פ"ה אות מ"א)

סיפר כ"ק אדמו"ר רבי יעקב לייזער זצ"ל מפשעווארסק אנטווערפן ששמע מאחד מוקני חסידי רבינו רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א שבכתבי רבינו היה כתוב המעשה דלהלן, דלאחר פטירת היעבי"ץ זצ"ל, ישבו ב"יד של מעלה כסאות למשפט אודות ענינו עם רבי יהונתן זצ"ל, וכולם כאחד פסל אותם היעבי"ץ מלדון בדבר, באמרו זה קרוב לזה וזה קרוב לזה וכדומא וכיוצא בה, ואמר היעבי"ץ כי המשפט לאלקי יעקב הוא ואך מלפניו משפטי יצא, וכן הוזה, ויצא מפי השליט הקב"ה כדברים האלה, הכל מחילנא לך, חוץ מה דצערת ליהונתן בני ע"כ.

נתקבל חותנו הגאון רבי משה יצחק לרב המדינה ולאב"ד העיר, ולאחר זמן קצר נתן לחתנו את משרת אב"ד העיר והוא נשאר רק רב המדינה, ומאז נשא רבי יהונתן בשלוש משרות העיר פראג, מגיד מישרים, ראש המתיבתא, ואב"ד העיר. בהתעטרו בכתר אב"ד העיר נתגלה תקיפותו הרמה שלא חת מפני האיש והלוציא פסק דין לאמיתת של תורה.

מ"ץ

בשנת ת"ק נפטר הגאון רבי יעקב כ"ץ מאפערש זצ"ל בעל שו"ת 'שב יעקב' אב"ד פרנקפורט, ועל מקומו נתקבל הגאון בעל הפני יהושע זצ"ל שכהן כרב בעיר מ"ץ, וקהילת מ"ץ נשארה כצאן בלי רועה, אנשי העיר מ"ץ כשמעו שבדעת רבי יהונתן לעזוב את פראג, מפני קול

המלחמה שהיה שם, וקושי הפרנסה והחזקת הישיבה, שלחו אליו פרנסי הקהילה כתב רבנות, ויסקפו לו פרנסה כדי סיפוקו, והוצאות החזקת הישיבה עם תלמידיו, ולמעשה באמצע שנת תקי"ב עבר לגור בעיר מ"ץ ולכהן כאב"ד העיר, גם במ"ץ לא עזב את ב' משרותיו דהיינו ראשות הישיבה, ומגידות העיר והיה דורש למעלה משבע שעות דברי מוסר והתעוררות, להזהיר אנשי העיר שהיו מרובין בשפע גשמיית ומיעוט ברוחניות, ששימו לבם ומעיינם יותר בתורה ויראת שמים. בעיר מ"ץ השלים את ספריו המפורסמים 'כרתי ופליתי' ו'בני אהובה' והכניס וסידרם לעלותם על מזבח הדפוס, אך דא עקא שבעיר מ"ץ לא היה בית דפוס, וכשקיבל כתב רבנות פיורדא בשנת תקי"ו, היה ברצונו לעזוב קהילה גדולה מ"ץ לעומת קהילה קטנה פיורדא, הכל בכדי שיוכל להדפיס חיבוריו, אך בני העיר מ"ץ עכבוהו בעדו אחר אשר חתם להם שלא יעזוב את גבולם עד לשנת תקי"י.

אה"ו

בכ"ג תמוז תק"ט נסתלק הגאון רבי יחזקאל קאצנלנבויגן זצ"ל בעל היכנסת יחזקאל אב"ד דגי הקהילות המפורסמות שנתאחדו ביחד ה"ה אלטונא הימבורג ויאנדיובעק הידועים ברי"ת אה"ו, ופרנסי הקהילה החליטו לקחת את רבי יהונתן לאב"ד העיר, וגם היה שם בתי דפוס גדולים שיוכל להדפיס את ספריו, רבי יהונתן קיבל את הרבנות אך על פי מה שחתם לאנשי מ"ץ שלא יעזוב את עירם עד שנת תקי"י, לכן חיכו עליו למעלה משנה עד לסוף שנת תקי"י שאז התחיל בפועל לכהן לאב"ד העיר, והעביר את ביתו לעיר אלטונא, קהילת אה"ו העמידו לרשותו בית גדול ורחב ידיים, לו ולתלמידיו הרבים שגלו עם רבם ממ"ץ אלטונא, ולאחר כמה שנים בנה בעיר המבורג בית כנסת ובית מדרש למען הכלל והפרט.

ביקש הצדיק לישוב בשלוה אך קפץ עליו רגזו של הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל היעבי"ץ, שהיה דר ג"כ בעיר אלטונא, ותלמידי היעבי"ץ היה להם טינה על שכאילו השיג גבול רבם, כי לו יאה הרבנות, ולא כבדו את רבי יהונתן אלא להפך, ושמו עליו עלילות דברים, ובעיקר יצא הקצף אחר שטי"ו נשים מתו בשעת לידתן בשנה אחת, ורבי יהונתן שהיה מקובל גדול נתן קמיעות לנשים מעוברות, וחשדהו בכל מיני דברים, ונחלקה העולם לשנים, רבים היו לצד רבי יהונתן כהגאון בעל הינדע ביהודה, אך רבים היו גם לצד היעבי"ץ וביניהם גם בעל היפני יהושע, ועיין במסגרת דברי רבינו קודש הקדשים איש האלוקים הגאון הקדוש רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל ה'היכל הברכה' מה שכתב על המחלוקת הגדולה, בערך שנת תקט"ו שקטה הארץ אחר שרבי יהונתן הוציא ספר בשם 'לוחות העדות' לענות טענות מחרפו, וגם מלך דנמרק אסר לפצות פיו נגדו.

הסתלקותו

בשנה האחרונה אף על פי שנחלש המשיך להגיד שיעוריו תמידין כסדרו, ובשכבו על מיטתו מוקף בתלמידים לא פסק פומיה מגירסא בשפע תורות ופרט בסודות התורה, והנה ביום השלישי לעת ערב באמצע לימודו יצאה נשמתו ביום כ"א אלול תקכ"ד בן שישים ותשע בפטירתו, עוד באותו לילה טמנו אותו ליד קבר אשתו הרבנית, וחקוק על מצבתו: פה נטמן רבנו הקדוש רבן של כל בני הגולה, זקן ויושב בישיבה, חמשים שנה העמיד תלמידים הרבה ועשה סיג לתורה, חבר ספרים הרבה, כבוד מורנו הרב רבי יהונתן זכר צדיק לברכה, אב בית דין דש"ל קהילות אה"ו ואב בית דין דקהלה קדושה מ"ץ, מת בנשיקה יום שלישי ונקבר בו ביום א"י אלול, זאת תורת אדם כי ימות באוהל (ג"י תקכ"ד).